

ÜLKEMİZE AİT BAŞLICA MÜZİK TÜRLERİ

Türklerde müzik, Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar yaşanan süreçte, tarihi ve sosyal değişimle büyümüş ve gelişmiştir. Diğer Türk topluluklarında olduğu gibi dinsel ve büyüsel törenlerde vurmali çalgılar kullanılmış ve müzik önemli bir boyut kazanmıştır.

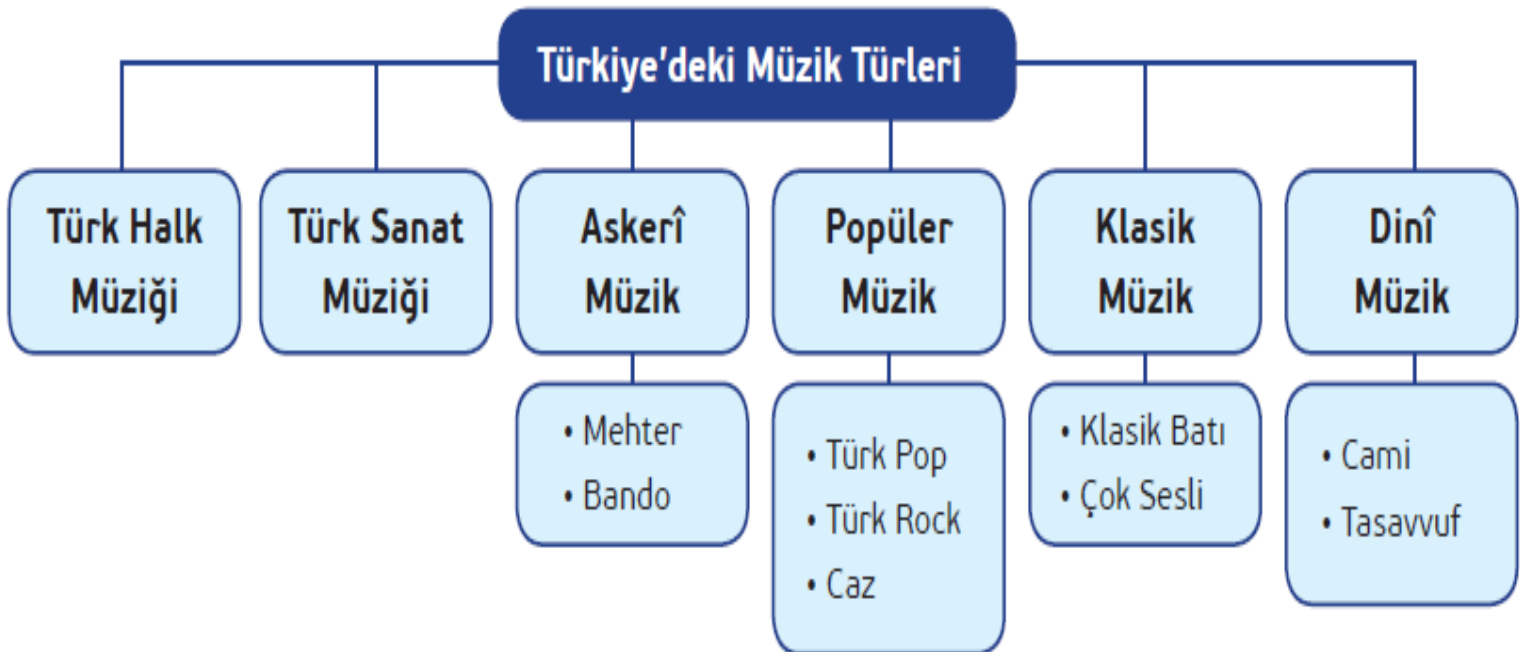
Türkiye'deki kültürel yapı, coğrafi ve tarihî özelliklerin etkisiyle çok zengin ve farklı kültürlerin harmanlanmasıyla oluşmuş; Doğu, Batı, Orta Doğu, Akdeniz ve İslam kültürü gibi renklerle bezenmiş ve bu kültürlerden etkilenmiştir.

Uzun yıllar boyunca değişik kültürleri içinde barındıran Anadolu, Türkiye'deki müzik kültürü oluşumunda tarihi bir altyapı oluşturmuştur.

İslamiyet'in kabulü ile Selçuklu ve Osmanlılarda yaşanan değişimler, Anadolu ve Yakın Doğu'nun müzik kültüründe önemli bir etki yaratmıştır. Bu nedenle Osmanlı İmparatorluğu 17. yüzyıl ortalarına kadar dünyanın önemli kültür merkezlerinden biri olmuştur.

Sultan II. Mahmut ve Tanzimat Dönemi'yle başlayan yenileşme hareketleriyle dünya tarihinde yaşanan değişimler, 20. yüzyıldaki teknolojik ve sosyal alandaki gelişmeler, Türkiye'deki müzik türlerini ve beğenilerini etkilemiştir. Bununla birlikte toplumsal hayattaki dinî, siyasî, kültürel ve sosyal değişiklikler de Türkiye'deki müzik kültürünü önemli ölçüde etkilemiş, müziğin çeşit, biçim ve form yapılarının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Türkiye'deki Müzik Türleri: Zengin ve tarihi bir kültürel gelişim süreci yaşayan Türk müziği çeşitli ana ve alt başlıklarda incelenebilir.



1. Türk Halk Müziği

Orta Asya bozkırından başlayarak Anadolu kültürünün etkili olduğu bölgelerde gelişen Türk halk müziği, bu coğrafyada yaşayan halkların müzik kültürlerinin sentezidir. Göçebe hayat yaşayan Türkler, yaşadıkları yerlerin kültürleriyle etkileşim içine girmişler ve bu süreçte değişim ve gelişim göstermişlerdir. Anadolu müziği; Lidya, Frigya, Hitit, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı sanatlarıyla bütünleşmiş ve bugüne kadar gelmiştir.

2. Türk Sanat Müziği

İslâmiyet'in kabulünden sonra Türk toplumunda belli değişimlerin yaşanması, sosyal ve kültürel birçok yeniliği de beraberinde getirmiştir. Anadolu'daki hâkimiyeti sağlayan Türkler; dinî ve sosyal anlamda da diğer kültürlerden yoğun bir şekilde etkilenmişlerdir. El Kindî (801-873), İbn-i Sina (980-1037), ve Farabi'nin (873-950) eserleri doğrultusunda yeni akımlar ortaya çıkmış ve bugünkü geleneksel Türk müziği, Türk sanat müziğinin temelleri oluşmuştur.

3. Askerî Müzik

Tarih boyunca askerî müzik grupları Türk ordusunun yanında yer almış ve Türklerin önem verdiği değerlerden biri olmuştur. Hunlardan bugüne kadar Asya ve İslam devletlerinde vurmaları olarak davul, kös, zil; üflemeli olarak boru ve nefir gibi çalgılardan oluşan askerî müzik toplulukları kurulmuştur. Bu gruplar, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde tabılhane daha sonra ise mehterhane adını almıştır.

4. Popüler Müzik

Ulusal ve yerel değerlerle yoğrulan popüler müzik, günümüz müzik kültürünün önemli bir parçasıdır.

Tüketim alışkanlıklarının hızla değiştiği ve geliştiği günümüzde bu değişimlerin kültürel ürünlere yansması, etkisini müzik alanında da göstermiştir. Batı müziği etkisinde kalan Türk pop müziği, kendi ulusal değerlerini ön plana çıkararak gelişmeye devam etmektedir.

5. Klasik Müzik

Cumhuriyet'in kurulmasıyla Atatürk'ün müzik alanında yaptığı titiz çalışmalar, Batı müziğinin gelişmesinde en önemli adımlardan olmuştur. Tarihte Mızıkayihümayun, Makamı Hilafet Mızıkası, Riyaseticumhur Orkestrası olarak anılan şimdiki adıyla Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, birçok yerli ve yabancı müzisyen ve şeflere ev sahipliği yapmıştır. Orkestra yaptığı yurt içi ve yurt dışı konserlerde repertuvarına aldığı eserlerle Türk müziğinin dünyada tanıtılmasına zemin hazırlamıştır.

6. Dinî Müzik

Dinî konuları ve İslam tasavvufunu öne çıkaran ve bu doğrultuda ortaya çıkan dinî yaşantı, camilerde, tekkelerde ve çeşitli dinî toplantılarda gerçekleşen ibadet ve zikir sırasında icra edilen müziği meydana getirmiş, buna da dinî müzik denmiştir. Dinî müzik cami müziği ve tekke müziği olarak iki bölümde incelenmektedir. Bu konu askerî, dinî ve din dışı alandaki müzik kültürü bölümünde ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Tarih boyunca kültür ve müzik, toplumların var olabilmesi ve devamını sağlayabilmesi açısından önemli rol oynamıştır. Kültür geçmişten günümüze süreklilik gösterse de zaman içinde değişim ve dönüşüme uğrayıp dünyanın gelişimi yönünde varlığını sürdürmüştür. Kendi kültürünü koruyamayan toplumların devamlılığını sağlaması mümkün değildir. Bu nedenle kültürel yapının korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması toplumların öncelikli hedefleri arasında olmalıdır.

Kültürel unsurların geçmişten günümüze aktarılması konusunda halk kültürü önemli rol oynar. Halk kültürü kaynağını halkın bilgi, beceri ve deneyimleri doğrultusunda oluşturur. Halk kültürünü oluşturan öğeler; gelenek, görenek, inançlar, bayramlar, törenler, kutlamalar, halk müziği, halk oyunları, halk sporları, çocuk oyunları, geleneksel el sanatları, tiyatro, geleneksel giyim-kuşam, süsleme, halk mimarisi, geleneksel lezzetler ve halk edebiyatı gibi öğelerdir.

Türk halk kültürünü, tarihini, coğrafi konumunu ve sosyoekonomik yapısını en iyi ve en çarpıcı şekliyle yansıtan ve geçmişten günümüze kadar taşıyan kişiler;

ozanlar ve âşıklardır. Geçmişten bugüne bu kişiler çeşitli adlarla anılır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

Saz şairi: Şiirlerini saz eşliğinde söyleyen halk ozanına denir.

Halk şairi: Halk edebiyatında manzum eserler yazan âşıklara denir.

Çöğür şairi: Besteledikleri türküleri çöğür adı verilen saz eşliğinde söyleyen saz şairlerine denir.

Ozan: Halk şairlerine denir.

Halk ozanı: Halk içinde yetişen ve saz eşliğinde şiirlerini okuyan kişiye denir.

Sazlı ozan: Sazıyla şiirlerini söyleyen halkın sesidir.

Hak âşığı: Hakka âşık olan kişiye denir.

Hak şairi: Hak için şiir yazan ve okuyan kişilere denir.

Badeli âşık: Rüyasında bir pirin elinden aşk badesi içerek saz çalıp söyleyen halk şairi.

Meydan şairi: Halk toplantılarında şiirlerini doğaçlama olarak sazı ile çalıp söyleyen şairlerdir.

Kalem şairi: Belli bir eğitim almış, hem aruz hem de heceyle şiir yazabilen halk şairleridir.

Günümüzde karşımıza çıkan kültür taşıyıcıları, sergiledikleri icralarla geçmişle günümüz arasında bir köprü olmuşlardır.

VAL Müzik Kulübü